

Dosarul nr. 2ra-771/23
2-21107908-01-2ra-06062023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Valah)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, A. Bostan, G. Dașchevici)

DECIZIE

12 iunie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând recursul declarat de Daniela Cucu,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Cucu împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Prorovi Prim” cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 16 iulie 2021 Daniela Cucu, reprezentată de avocatul Roman Doroftei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Prorovi Prim” (în continuare SRL „Prorovi Prim”) cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta a relatat că, în urma încheierii la 23 noiembrie 2017 a contractului de împrumut, a transmis, iar SRL „Prorovi Prim” a primit mijloace bănești în cuantum de 1200000 de lei. Înscrierile care atestă existența creanței sunt elementele de fapt constatate prin contractul de împrumut, reclamația de plată a împrumutului, deci acte ce reflectă existența unei creanțe certe, lichide și exigibile.

Subsecvent, reclamanta a precizat că SRL „Prorovi Prim” nu și-a executat reciproc și corelativ obligațiile care-i revin în virtutea contractului de împrumut, și anume de a rambursa împrumutul la scadență – 23 mai 2021. De altfel, nici în pofida notificării de restituire a datoriei din 06 iulie 2021, SRL „Prorovi Prim” nu a restituit împrumutul în mărime de 1200000 de lei. Iar, dovezile la care s-a făcut referire, sunt admisibile și corespund prevederilor art. 117 coroborat cu art. 118 din Codul de procedură civilă.

Complementar, reclamanta a susținut că deși a încercat în repetate rânduri soluționarea pe cale amiabilă a acestui diferend financiar, fie prin transmiterea unor notificări prealabile sau discuții telefonice purtate cu pârâta, nu s-a ajuns la un rezultat concret, în condițiile în care scadența a fost cu mult depășită. Mai mult, a

fost înaintată și cerere de restituire a datoriei, însă până la aceasta dată nu a intrat în posesia sumei de 1200000 de lei.

Subsidiar, reclamanta a notat că imperiul pretenției privind executarea datoriei, implică aprecierea coroborată a contractului de împrumut și a notificării privind intenția de executare în mod forțat a datoriei. Deci, la scadența obligațiilor de plată, pârâta nu a stins obligațiile scadente către ea, fapt ce angajează răspunderea pârâtei în baza recipisei de împrumut.

Așadar, având în vedere cele enunțate, Daniela Cucu, reprezentată de avocatul Roman Doroftei a solicitat încasarea de la SRL „Prorovi Prim” a împrumutului în mărime de 1200000 de lei, cheltuielile de judecată privind taxa de stat în sumă de 25000 de lei și de asistență juridică în mărime de 20000 de lei.

Prin hotărârea din 19 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Cucu împotriva SRL „Prorovi Prim” privind încasarea datoriei.

S-a încasat de la SRL „Prorovi Prim” în beneficiul Daniei Cucu datoria la împrumut în mărime de 1200000 de lei, cheltuielile de judecată privind taxa de stat 25000 de lei, asistența juridică 10000 de lei, în total 1235000 de lei. În rest, acțiunea în partea cheltuielilor de asistență juridică în mărimea solicitată s-a respins ca neîntemeiată (f.d.64, 67-69).

Pentru a hotărî astfel, prima instanță, invocând dispozițiile art.867 alin.(1) și art. 871 alin. (1) din Codul civil (în vigoare la data încheierii contractului de împrumut) și reieșind din materialele cauzei, precum și argumentele participanților la proces, a conchis asupra temeiniciei pretenției reclamantei privind încasarea datoriei cu titlu de împrumut în mărime de 1200000 de lei.

Referitor la încasarea taxei de stat, instanța de fond făcând referire la prevederile art: 82, 94 alin.(1) a stabilit că reclamanta este în drept să solicite compensarea taxei de stat în mărime de 25000 de lei (maximul taxei de stat pentru persoanele fizice, conform Legii taxei de stat nr.1216 din 03 decembrie 1992, reieșind din valoarea acțiunii admise în speță în mărime de 1200000 de lei), întrucât au fost anexate probe ce confirmă achitarea acesteia, motiv pentru care a încasat-o de la pârâtă.

Subsecvent, prin prisma art.96 alin.(1), (1¹) din Codul de procedură civilă, prima instanță a conchis că reclamanta este în drept să solicite compensarea cheltuielilor de asistență juridică, deoarece are câștig de cauză și a fost reprezentată de avocat. Însă, a stabilit necesitatea compensării parțiale a cheltuielilor de asistență juridică, doar în mărime de 10000 de lei, din suma totală solicitată, restul sumei urmând a fi respinsă ca neîntemeiată, deoarece nu este reală, necesară și rezonabilă.

De altfel, instanța de fond a apreciat critic argumentele pârâtei și a avocatului acesteia privind respingerea acțiunii ca neîntemeiată, întrucât nu a primit împrumutul revendicat de reclamantă, la dosar lipsind probe că suma împrumutului ar fi reflectată în contabilitatea sa supusă verificării de organul fiscal.

În susținerea concluziei enunțate, prima instanță a reținut că este obligația pârâtei, persoană juridică să reflecte în contabilitate suma împrumutului primit de la reclamantă.

Mai mult, potrivit pct.3.1. din Contractul de împrumut, părțile au convenit că semnarea Contractului servește dovadă a transmiterii de reclamantă a împrumutului și a recepționării de către SRL „Prorovi Prim” a sumei împrumutului acordat

(f.d.11 verso). Iar conform pct.4.1. din Contract, pârâta declară și garantează că la data semnării Contractului, a primit de la reclamantă în numerar suma împrumutului, fapt ce se confirmă prin semnarea de către SRL „Prorovi Prim” a Contractului (f.d.11 verso).

Respectivul Contract nu a fost reziliat sau contestat la caz de pârâtă, respectiv produce efecte juridice, iar după data semnării în anul 2017 până în prezent (anul 2021) nu se atestă că SRL „Prorovi Prim” ar fi solicitat de la reclamantă debursarea sumei împrumutului din Contract în beneficiul său, în cazul dacă nu ar fi fost debursat, la fel cum nu se atestă eventuale plângeri ale SRL „Prorovi Prim” la organele de resort ale statului privind neîncasarea sumei împrumutului respectiv.

La 29 noiembrie 2021, SRL „Prorovi Prim”, reprezentată de avocatul Alina Ceban a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri privind respingerea pretențiilor Danielei Cucu (f.d.66).

La 28 aprilie 2022, SRL „Prorovi Prim”, reprezentată de avocatul Alina Ceban a depus apel motivat împotriva hotărârii din 19 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea acesteia și a încheierii din 04 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a respins excepția de tardivitate și emiterea unei noi decizii privind respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Daniela Cucu (f.d.79-81).

Prin decizia din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de apel declarată de SRL „Prorovi Prim”, reprezentată de avocatul Alina Ceban.

S-a casat integral hotărârea din 19 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Daniela Cucu împotriva SRL „Prorovi Prim” privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată (f.d.136-142).

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău, invocând prevederile art. 7 alin. (1), art. 267, art. 391 alin.(1), art.394, 395 din Codul civil, art.186¹ din Codul de procedură civilă, art.22 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 212 din 24 iunie 2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, dar și dispozițiile Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.55 din 17 martie 2020, pct. 1 al Anexei la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 49 din 31 martie 2021, pct. 1 al Dispoziției nr. 3 din 15 ianuarie 2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Hotărârii Curții Constituționale nr. 15 din 28 aprilie 2021, reieșind din materialele cauzei, precum și argumentele participanților la proces, a conchis că în speță, nu se întrunesc temeiurile legale pentru admiterea excepției de tardivitate și respingerea acțiunii ca tardivă.

Astfel, instanța de apel a catalogat ca nefondat argumentul apelantei, precum că termenul de prescripție extinctivă, în care reclamanta a putut să sesizeze instanța de judecată cu prezenta acțiune, ar fi expirat la 23 mai 2021, după expirarea termenului de 3 ani de la data indicată în pct. 1.1 al Contractului de împrumut ca termen final de restituire a sumei împrumutate. Or, apelanta nu a ținut cont de faptul că termenul respectiv a fost suspendat în perioada stării de urgență, pentru un termen de aproape 3 luni în total.

Prin urmare, depunerea acțiunii la 16 iulie 2021, denotă indubitabil respectarea termenului de sesizare a instanței de judecată cu prezenta acțiune, la caz nefiind aplicabile temeiurile legale pentru respingerea acțiunii ca tardive.

Subsecvent, cu referire la dispozițiile art. 867 din Codul civil (în redacție la data încheierii contractului de împrumut), pct.4 și 6 ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 24 decembrie 2010 „Cu privire la unele chestiuni referitoare la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor legate de contractele de împrumut” și reieșind din actele dosarului, instanța de apel a stabilit că participanții la proces nu au prezentat vreun înscris, care atestă că suma de 1200000 de lei a fost reflectată în documentația contabilă a SRL „Prorovi Prim”, fapt ce denotă că efectiv banii nu au fost transmiși persoanei juridice SRL „Prorovi Prim”, din numele căreia, chipurile ar fi acționat Chirica Roman.

Or, chiar dacă în pct. 3.1 al Contractului de împrumut, este indicat că: „Părțile au convenit de comun acord ca semnarea de către Părți a prezentului Contract să servească drept dovada a transmiterii de către Împrumutător Împrumutatului și recepționării de Împrumutat a sumei indicate la pct. 1.1 de mai sus în numerar”, materialele dosarului demonstrează că de fapt, nu a avut loc transmiterea efectivă a sumei nominalizate către persoana juridică.

Astfel, instanța de apel a constatat netemeinicia pretențiilor reclamantei Daniela Cucu față de persoana juridică SRL „Prorovi Prim”. Iar, deoarece nu sunt întrunite temeiurile legale de încasare din contul pârâtei în beneficiul reclamantei a sumei împrumutului în mărime de 1200000 de lei, întemeiat pe contractul de împrumut din 23 noiembrie 2017, a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată.

La 15 mai 2023, Daniela Cucu, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe (f.d.155-160).

În susținerea cererii de recurs, Daniela Cucu a invocat motivele de fapt și de drept indicate anterior la examinarea cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar menționând dezacordul cu decizia din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău pe care o consideră ilegală și pasibilă casării în temeiul art. 432 alin. (2) lit.a), b), c), alin. (3) lit. d) și f) și alin. (4) din Codul de procedură civilă. Or, instanța de apel a lăsat fără răspuns și nu a reflectat în decizie argumentele substanțiale și importante pentru soluționarea corectă a cauzei.

Astfel, contrar dispozițiilor art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a depășit limitele cererii de apel și a invocat din oficiu circumstanțe de fapt și de drept pentru a justifica apelul, deși nu era în drept să identifice circumstanțele speței în locul apelantei, care nu le-a indicat, în caz contrar devine pârținătoare în favoarea acesteia, situație inadmisibilă conform principiului imparțialității prevăzut la art. 26 alin.(3) din Codul de procedură civilă.

Subsecvent, recurenta a conchis că instanța de apel a apreciat arbitrar probele și a făcut constatări diametral opuse, fapt ce a contribuit la soluționarea greșită a cauzei și la neaplicarea prevederilor art. 321 din Codul Civil.

De altfel, recurenta a notat că unicul argumentul al instanței de apel de respingere a acțiunii a fost că suma în mărime de 1200000 de lei nu a fost reflectată în documentația contabilă a SRL „Prorovi Prim”, fapt ce denotă că efectiv banii nu

au fost transmiși persoanei juridice SRL „Prorovi Prim”, motiv care în opinia sa este lipsit de relevanță, deoarece potrivit extrasului din Registrul de Stat a Persoanelor Juridice Roman Chirică este unicul fondator și administratorul al SRL „Prorovi Prim”. Respectiv, la caz, instanța de apel urma să aplice prevederile art. 72 alin. (1), (4) din Legea nr. 135/2007 (în redacția la data încheierii contractului), cu atât mai mult, în pct. 3.1 din Contractul de împrumut este indicat că: „Părțile au convenit de comun acord că semnarea de către Părți a prezentului Contract să servească drept dovada a transmiterii de către Împrumutător împrumutatului și recepționării de împrumutat a sumei indicate la pct. 7.7 de mai sus în numerar”.

Așadar, recurenta a opinat că instanța de apel în mod eronat și arbitrar a ignorat clauzele contractuale. Or, probele cauzei atestă că, administratorul întreprinderii a semnat olograf contractul de împrumut, exprimând acordul cu condițiile acestuia, inclusiv cu pct. 3.1, confirmând că Daniela Cucu i-a transmis suma în mărime de 1200000 de lei și pct. 4.1 al contractului, declarând și garantând că la data semnării contractului a primit de la împrumutător în numerar suma împrumutului în mărime de 1200000 de lei, accentuând că acest fapt este confirmat prin semnarea de către împrumutat a prezentului contract.

Iar, în cazul când Roman Chirică în calitate de administrator a însușit banii, fără ai introduce în casieria companiei, survin consecințele art. 74 alin. (1) din Legea nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată.

De altfel, recurenta a precizat că administratorul Roman Chirică recepționând banii urma să depună diligența necesară pentru ai introduce în contabilitatea companiei, în caz contrar intervin prevederile art. 76 din Legea nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată.

Complementar, recurenta a opinat că în cazul în care împrumutatul Roman Chirică pretinde că a fost obligat sub presiunea unor persoane să semneze contractul de împrumut nominalizat, fără a fi respectată libertatea contractuală, acesta urma să se adreseze în instanța de judecată cu o acțiune privind declararea nulității contractului respectiv, sau să formuleze o acțiune reconvențională în cadrul prezentului proces. Însă, nicio acțiune în acest sens nu a fost întreprinsă de pârâtă, iar în cadrul examinării cauzei în prima instanță, poziția acesteia s-a bazat pe tardivitatea acțiunii.

În continuare, Daniela Cucu a indicat că instanța de apel a făcut trimitere la mai multe hotărâri explicative, deși nu trebuia să le aplice, deoarece nu au nicio tangență cu cazul dedus judecății, fapt ce a dus la soluționarea injustă a cauzei, ceea ce constituie temei de recurs prin prisma prevederile art. 432 alin. (2) lit. b) și alin. (4) din Codul procedură civilă.

De altfel, intimatul nu a probat cu probe pertinente și concludente obiecțiile sale, iar instanța de apel nu a aplicat în modul corespunzător prevederile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fapt ce constituie temei de recurs prin prisma prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a) și alin. (4) din Codul procedură civilă.

Astfel, recurenta a conchis că erorile menționate anterior, comise de instanța de apel, constituie vicii fundamentale ce au dus la violarea dreptului său la un proces echitabil consacrat de art. 6 CEDO.

Subsidiar, Daniela Cucu a susținut că a depus recursul în termen, deoarece a luat cunoștință de decizia recurată la 13 mai 2023.

De asemenea a concluzionat că instanța de apel nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre ilegală. Iar circumstanțele menționate în partea descriptivă a hotărârii din 19 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, relevă în mod concludent că instanța de fond corect a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind încadrarea juridică justă a raporturilor juridice dintre părți, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură civilă și prescripțiilor de drept material, prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, care au fost apreciate în conformitate cu art.130 din Codul de procedură civilă.

Prin referința depusă la 11 iulie 2023, SRL „Prorovi Prim”, reprezentată de avocatul Alina Ceban a solicitat declararea inadmisibilă a recursului depus de Daniela Cucu.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 16 martie 2023 și expedită reprezentantului recurentului Daniela Cucu, avocatului Roman Doroftei, prin e-mail, la 13 mai 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la dosar (f.d.148).

În aceste circumstanțe, recursul declarat de Daniela Cucu, la 15 mai 2023, se consideră în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1–9, pct.11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursul declarat de Daniela Cucu, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestuia. Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă, recursurile se vor examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestora, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Daniela Cucu, de a casa decizia din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Potrivit art. 432 alin. (2) lit. a)-d) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Din criticile aduse în recursul formulat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție identifică, în esență, dezacordul recurentei Daniela Cucu cu decizia instanței de apel, prin prisma art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în partea aplicării normelor de drept material în coroborare cu circumstanțele cauzei și emiterea soluției de către instanța ierarhic inferioară, insistând la soluționarea acestui aspect, prin menținerea hotărârii primei instanțe.

Reiterând esența litigiului, circumstanțele speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, prin cererea de chemare în judecată înaintată, Daniela Cucu a solicitat încasarea de la SRL „Prorovi Prim” a împrumutului în mărime de 1200000 de lei, cheltuielile de judecată privind taxa de stat în sumă de 25000 de lei și de asistență juridică în mărime de 20000 de lei (f.d.4-6).

Materialele cauzei atestă că, la 23 noiembrie 2017 Cucu Daniela în calitate de „împrumutător” și SRL „Prorovi Prim”, în persoana administratorului Roman Chirica, în calitate de „împrumutat” au încheiat Contractul de împrumut a mijloacelor bănești în mărime de 1200000 de lei, care potrivit pct. 1.1. și 2.2 al contractului, urmează a fi restituiți împrumutătorului până la 23 mai 2018 (f.d. 11-12).

La 08 iulie 2021, SRL „Prorovi Prim”, în persoana administratorului Roman Chirica a recepționat notificarea expediată de Daniela Cucu, prin care ultima a solicitat achitarea datoriei către împrumutător în cuantum de 1200000 de lei în

termen de 7 zile din momentul recepționării pretenției, or, în caz contrar, va fi nevoită să se adreseze în instanța de judecată (f.d. 14, 15).

Iar, la 16 iulie 2021 Daniela Cucu, reprezentată de avocatul Roman Doroftei a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Prorovi Prim”, cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

La 30 martie 2022, SRL „Prorovi Prim”, în persoana administratorului Roman Chirica a depus la Direcția de Poliție a mun. Chișinău plângere, prin care a solicitat tragerea la răspundere conform legislației a cet. Igor Grosu și Constantin Condrea, care începând cu anul 2014 urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor materiale, prin escrocherie, camuflând acțiunile infraționale drept raporturi juridice civile, prin inducerea în eroare și prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, manifestate de un comportament dolosiv și viclean l-au determinat să încheie un contract de împrumut fictiv cu o persoana necunoscută pe numele Daniela Cucu, precum că a împrumutat de la aceasta suma de 1200000 de lei pentru necesitățile întreprinderii, deși aceste mijloace bănești nu au fost primite de la această persoană (f.d.83).

Prin scrisoarea nr.34/204838 din 20 aprilie 2022, Inspectoratul General al Poliției, Direcția de Poliție a mun. Chișinău, l-a informat pe Roman Chirica, administratorul SRL „Prorovi Prim” că în rezultatul examinării cererii sale la etapa actuală sesizarea reprezintă obiect al examinării procesului penal nr.20228900093 și este în derulare, iar după dispunerea soluției pe marginea instrumentării acestuia, va fi informat în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare (f.d.84).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii pe care a admis-o parțial (f.d. 64, 67-69).

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 16 martie 2023 a admis cererea de apel declarată de SRL „Prorovi Prim”, reprezentată de avocatul Alina Ceban.

A casat integral hotărârea din 19 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Daniela Cucu împotriva SRL „Prorovi Prim” privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată (f.d.136-142).

Judecând cauza în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, nu s-a lămurit cu situația de fapt sub toate aspectele, neclarificând toate circumstanțele de fapt și raporturile juridice care au importanță pentru soluționarea cauzei, nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor din dosar, criteriu, care presupune și aplicarea corectă a normelor de drept material.

În susținerea concluziei enunțate instanța de recurs indică următoarele.

Conform art.666 alin.(1) al Codului civil (în redacția în vigoare la data semnării contractului de împrumut), contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

În corespundere cu art.667 alin.(1) și (2) din Codul civil (în redacția în vigoare la data semnării contractului de împrumut), părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor. Dacă, în scopul protecției intereselor prioritare ale societății sau ale unui individ, efectele unui contract depind de încuviințarea autorităților statului, limitările și condiționările trebuie reglementate prin lege.

Obligarea la încheierea unui contract este interzisă, cu excepția cazurilor când obligația de a contracta este prevăzută de prezentul cod, de lege sau dacă reiese dintr-o obligație asumată benevol.

Potrivit art.668 alin.(1) al Codului civil (în redacția în vigoare la data semnării contractului de împrumut), contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității.

Conform art. 867 alin. (1)-(2) din Codul civil (în redacția în vigoare la data semnării contractului de împrumut), prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Iar potrivit art. 871 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare la data semnării contractului de împrumut), împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobânzi, el are dreptul să restituie împrumutul și pînă la expirarea termenului.

Subsecvent, instanța de recurs consideră imperioase speței și dispozițiile art.17 alin.(1) al Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007 potrivit cărora, deținerea de către entitate a activelor cu orice titlu, înregistrarea surselor de proveniență a acestora și a faptelor economice fără documentarea și reflectarea acestora în contabilitate se interzic.

Totodată, conform art.72 alin.(1), (4) și (5) al Legii nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată, Administratorul este obligat să gestioneze societatea astfel încît scopurile, pentru care aceasta a fost constituită, să fie realizate cît mai eficient.

Administratorul asigură ținerea contabilității societății, precum și a registrelor societății prevăzute de lege și de statut, și informează asociații cu privire la starea de lucruri și la gestiunea societății.

În exercitarea atribuțiilor sale, administratorul va da dovadă de diligență și loialitate.

Iar, conform art.74 alin.(1) al Legii enunțate, Societatea este angajată în raporturile cu terții prin actele săvîrșite de către administrator, chiar dacă aceste acte depășesc obiectul de activitate al societății, cu excepția cazului în care societatea demonstrează că terții știau despre această depășire.

Așadar, analizând legalitatea actului judecătoresc contestat, prin prisma normelor de drept material enunțate, a argumentelor și concluziilor invocate de instanța ierarhic inferioară și participanții la proces și reieșind din materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel prematur a stabilit lipsa temeiurilor legale de încasare din contul pârâtei în beneficiul reclamantei a sumei împrumutului în mărime de 1200000 de lei, întemeiat pe contractul de împrumut nr. din 23 noiembrie 2017, pe motiv că banii nu ar fi fost transmiși persoanei juridice SRL „Prorovi Prim”, din numele căreia, ar fi acționat Roman Chirica.

În argumentarea concluziei enunțate, instanța de recurs notează că potrivit pct. 2.1 al Contractului de împrumut din 23 noiembrie 2017, împrumutătorul se

obligă să-i transmită împrumutatului mijloacele bănești indicate în pct.1.1 al prezentului contract în numerar.

Conform pct.3.1 al contractului nominalizat, părțile au convenit de comun acord ca semnarea de către părți a prezentului contract să servească drept dovadă a transmiterii de către împrumutător împrumutatului și recepționării de către împrumutat a sumei indicate la pct.1.1 de mai sus în numerar.

Potrivit pct.4.1. al contractului enunțat, împrumutatul declară și garantează că la data semnării prezentului contract a primit de la împrumutător în numerar suma împrumutului prevăzută de pct.1.1 de mai sus, fapt confirmat prin semnarea de către împrumutat a prezentului contract.

Iar, conform pct.4.2 al contractului, părțile declară că prezentul contract a fost încheiat și semnat de comun acord prin exprimarea liberă și neviciată a voinței de către fiecare parte contractantă, fără ca vreo parte să fi fost supusă presiunilor fizice, psihice sau morale de orice natură (f.d.11).

Prin urmare, contrar acestor situații de fapt, la emiterea deciziei din 16 martie 2023, Curtea de Apel Chișinău nu s-a clarificat dacă părțile contractante au acționat cu bună-credință în raport cu obligațiile asumate, conform contractului de împrumut din 23 noiembrie 2017 și dacă au executat clauzele respectivului contract, în condițiile în care Daniela Cucu, în conformitate cu pct.2.1 al Contractului s-a obligat să-i transmită SRL „Prorovi Prim” suma de 1200000 de lei în numerar, iar SRL „Prorovi Prim”, în persoana administratorului Roman Chirica, prin prisma pct.3.1, 4.1 și 4.2 declară și garantează că a primit suma contractată și a semnat contractul prin exprimarea liberă și neviciată a voinței, fără să fi fost supus presiunilor fizice, psihice sau morale de orice natură, ca ulterior să invoce neprimirea banilor, depunând în acest sens o plângere la Direcția de Poliție a mun. Chișinău.

Or, conform art.10 alin. (1) din Codul civil, persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă pînă la proba contrară.

Potrivit art.11 alin. (1) și (2) din Codul civil, buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

În special, este contrar buneii-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Deci, potrivit principiului ocrotirii buneii-credințe, persoana care exercită drepturile și execută obligațiile în mod onest, loial și fără fraudă, cade sub protecția legii civile. Partea de bună-credință în cazul unui act juridic nul sau anulabil, poate să beneficieze de restituirea prestațiilor, dacă culpa la încheierea actului juridic s-a manifestat din partea celeilalte părți contractante.

Deci, era imperios necesar de analizat și stabilit cu certitudine dacă, Daniela Cucu a transmis în numerar, suma împrumutată de 1200000 de lei SRL „Prorovi Prim”, în persoana administratorului Roman Chirica și în ce condiții acesta a primit suma respectivă, precum și motivele din care Roman Chirica, administratorul SRL „Prorovi Prim”, în cazul în care pretinde că a fost obligat sub presiunea unor persoane să semneze contractul de împrumut nominalizat, fără a fi

respectată libertatea contractuală, nu s-a adresat în instanța de judecată cu o acțiune privind declararea nulității contractului respectiv, sau să formuleze o acțiune reconvențională în cadrul prezentului proces, și s-a adresat cu plângere în adresa Direcției de Poliție a mun. Chișinău abia la 20 aprilie 2022, adică aproape peste cinci ani de la data încheierii contractului de împrumut.

Totodată, instanța de apel urma să analizeze rezultatele investigațiilor organului de poliție pe marginea plângerii lui Roman Chirica în vederea clarificării situației dacă părțile contractante au acționat cu bună-credință la încheierea contractului de împrumut și dacă nu sunt temeiuri de nulitate a acestuia.

Astfel, instanța de apel a omis să verifice, prin prisma dispozițiilor art. 130 din Codul de procedură civilă, în coroborare cu art.10 și 11 din Codul civil, buna-credință a părților contractante, inclusiv a Danielei Cucu, prin faptul dacă aceasta a transmis în numerar, suma împrumutată de 1200000 de lei, în condițiile în care potrivit răspunsului Inspectoratului General al Poliției, Direcției de Poliție a mun. Chișinău nr.34/204838 din 20 aprilie 2022, adresat lui Roman Chirica, administratorul SRL „Prorovi Prim”, aceasta este vizată în procesul penal nr.20228900093, obiectul examinării căreia constituie sesizarea lui Roman Chirica, administratorul SRL „Prorovi Prim” pe marginea împrumutului litigant.

De asemenea, instanța de apel nu s-a expus asupra faptului dacă neonorarea obligațiilor contractuale și a dispozițiilor legale ale art.72 alin.(1), (4) și (5) și art.74 alin.(1) din Legea nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată de către Roman Chirica, administratorul SRL „Prorovi Prim”, în condițiile în care acesta ar fi primit suma de 1200000 de lei de la Daniela Cucu, urmează să se răsfrângă asupra Danielei Cucu în procesul recuperării împrumutului acordat.

Având în vedere cele enunțate, instanța de recurs conchide că instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și completă tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, motiv din care pripit a emis decizia de respingere a pretențiilor Danielei Cucu.

De altfel, reiterând concluziile instanței ierarhic inferioare menționate în actul judecătoresc de dispoziție contestat, instanța de recurs respinge ca nefondate argumentele intimitei, expuse în referința depusă asupra recursului declarat de Daniela Cucu precum că cererea de chemare în judecată a fost înaintată tardiv, după expirarea termenului de 3 ani de la data indicată în pct.1.1 al contractului de împrumut ca termen final de restituire a sumei împrumutate.

Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că cele menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Daniela Cucu, de a casa decizia din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale (a se vedea cauzele Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 05 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), alin. (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Daniela Cucu.

Se casează integral decizia din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Cucu împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Prorovi Prim” cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă